

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentarii Tres in Universam Aristotelis Philosophiam

Commentarius Secundus In Octo Libros Physicorum Aristotelis

Crespin, François

Bruxellæ, 1652

Dvbivm I. Quid sit Materia prima, & an detur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95369)

ajens privationem esse Principium ex accidente, puta respectu illius in facto esse; siue enim illa præcesserit, siue non, Corpus Naturale in facto esse idem manet, ergo, &c.

XLVII. Confirmatur 2°, quoad substantiam, de qua tantum potest esse difficultas; Principiorum Physicorum strictè sumptorum ex Aristotele allata definitio est Principiorum Corporis Naturalis Physicè completi absolute, & non solum secundum esse naturæ, ut supra vidimus; atqui illa definitio haud minus convenit substantiæ, quam materiæ & formæ; ergo substantia est Principium Physicum strictè sumptum Corporis Naturalis in facto esse, haud minus, quam materia & forma: quod autem dicit P. Ovidius substantiam non esse ens Physicum, sed Metaphysicum, caret fundamento; quia arbitrarium est; de illa in Physica (uti nos) quomodo diceretur ens Physicum; vel in Metaphysica, propter quod dicitur ens Metaphysicum, tractare; imò in Physica de illa tractari debet, cum illi conveniat Principii Physici strictè sumpti ab

Aristotele allata, & communiter recepta, definitio.

XLVIII. Objicies fortè, allata Principiorum definitio convenit unioni; ergo si substantia sit tale Principium, erit & unio.

XLIX. Respondeo distinguendo Antecedens, convenit unioni *ut quo*, concedo Antecedens, verum ut sic est tantum principiatio: *ut quod*, prout Principio convenire debet, nego Antecedens; simile enim quid contingit in actione, quæ non dicitur causa, sed causalitas, eo quod ipsi tantum conveniat *ut quo* definitio causæ: undè, sicut actio non dicitur causa simpliciter, sed cum addito *ut quo*; ita unio non dicitur simpliciter Principium Physicum strictè sumptum, sed cum addito *ut quo*: imò sicut actio melius dicitur simpliciter causalitas, quam causa *ut quo*; ita unio melius dicitur simpliciter principiatio, quam unio actioni identificari; ac proinde, sicut hæc non potest esse Principium strictè sumptum Corporis Naturalis in facto esse, ita nec illa.

DISPUTATIO SECUNDA

De primo Principio Corporis Naturalis sive Materia prima.

DUBIUM I.

Quid sit Materia prima, & an detur.

RESOLUTIO I.

I. **D**ICO 1°, materia (quæ non malè à matre secundum Etymon dicitur, eò quod fit formarum omnium materialium Principium, ferè ut mater prolium) definitur ab Aristotele 7° Metaphysicorum Textu 8°, *Materia est quæ per seipsam, neque est quid, neque quantum, neque quidpiam eorum, quibus ens determinatur. Et Textu 69°, Materia est quedam substantia, quæ ita se habet ad formas Naturales, sicut æs, aut lignum, ad formas artificiatas. Sed aliter (quam definitionem omnes sequuntur) 1° Physicorum cap. 9°. Textu 82°. Primum uniuscujusque rei subjectum, ex quo, eo quidpiam fit pacto, ut non per accidens insit. Ly subjectum, in quo convenit cum formis substantialibus respectu accidentalium, est genus definiti; ly primum, & cætera omnia, differentiæ locum obtinent.*

II. Per ly primum nempe sustentationis, educationis, &c. subjectum, juxta probanda dubio sequenti, distinguitur à composito & forma; quia hæc materiam, siue subjectum ut sic præsupponunt: sub ly uniuscujusque audire debes formæ substantialis educibilis, ne putes materiam esse subjectum sustentationis, educationis, &c. Angelorum, formarum spiritualium, &c. Ex quo eo fit pacto, ut non per accidens insit, id est, ex quo tamquam parte essentiali fit unum per se; per quod excludit substantias completas, tam spirituales, quam Materiales, ex quibus insit, non fit nisi unum per accidens, ex præmissis autem

III. Colliges, Materiam constare genere & differentia positivis; nam ly primum & cætera, quæ se tenent ex parte differentiæ, nihil nisi negativum importare, speculatio est eximi Domini Caramuelis Metaph. Libro 3°. Sect. 2^a. Disp. 4^a. dicentis ly Finitum, Corporeum, Materiale, &c. nihil esse positivum; quasi verò altera Specierum oppositarum semper constitueretur per negationem differentiæ alterius; cur enim potius una, quam altera opposita-

rum per negationem constitueretur? ad tollendam autem vocum confusionem,

IV. Adverte per Materiam non semper significari Materiam primam jam definitam; sed interdum secundam, quæ est Materia prima informata formæ substantiali, vel Dispositionibus ad ejus productionem in Materia præviè requisitis; item & omne id, ex quo aliud artificiatum fit, quomodo lignum dicitur Materia ignis, filum Materia vestis; & de hac Materia videtur locutus Aristoteles, dum secundam Materiam definitionem Textu 69°, supra citato attulit.

RESOLUTIO II.

V. **D**ICO 2°, sistendo in Principiis fidei Divinæ, sive Conciliorum Lateranensis sub Leone decimo sessione octavâ, ac Viennensis Clementinâ de summa Trinitate decretis; non obscure colligitur dari substantias incompletas corpus & animam, Materiam & formam; in hac enim definitur animam non esse actum assistentem tantum, sed informantem; quid autem connaturalius informaret, quam substantiam aliquam incompletam? quæ cum sensibilis sit, & ad animam præviè, quantum experientia docet, rectè dicitur Materia prima; quod non obscure infertur ex Athanasii Symbolo, in quo Christus dicitur perfectus homo, ex anima rationali, & humana carne subsistens, ergo, &c.

VI. Confirmatur autoritate SS. Patrum, Augustini, Ambrosii, Chrysostomi, Athanasii, D. Thomæ & aliorum, qui post Aristotelem hic cap. 6°. eas agnoverunt, eosque omnes Philosophi & Theologi unanimiter sequuntur, exceptis nonnullis recentioribus Parisiensibus, qui nuperrimè, teste Camerario p. 2. q. 1^a, oppositum Parisiis defenderunt, & ideo merito à Parlamento Parisiensis proscripti sunt, ergo, &c.

RESOLUTIO III.

VII. **D**ICO 3°, sistendo in luminis naturæ nude Principiis, non videtur efficaciter probari de facto dari Materiam primam. Resolutio hæc,

hæc paucissimorum est, præterquam Antiquorum Parmenidis, Melissi, &c. & aliorum, qui apud Fonseca 1°. Metaph. cap. 7. q. 8. Sect. 1^a. formas substantiales negarunt. Resolutionem tamen nostram in terminis tenet Eximius Dominus Caramuel S. Theol. Lovan. Doct. Abbas Melrosensis, Angliæ, Scotiæ, &c. Progeneralis; in suâ Philosophiâ lib. 3. Metaph. Disp. 1^a. Sect. 2^a. Lov. 1642. impressâ.

VIII. Probat 1°, Eximius D. Caramuel loco cit. quia dici poterit omnem generationem substantialem esse transsubstantiationem totius substantiæ destructæ in genitam, ita ut nihil substantiale, vel accidentale in genito maneat, quod fuerit in corrupto: verum hæc probatio mihi difficilis est: si enim ignis, dum augetur, ita totum lignum in se transsubstantiet, ut nihil ligni retineat, quare se non auget absque ligno, vel simili pabulo? item, si homo, dum accrescit, ita totum cibum in se transsubstantiet, ut nihil cibi retineat, quare cibum sumit, ut corpus alat & augeat, & illud non auget sine alimento? deinde illa transsubstantiatio est creatio; sicut autem ad hoc, ut Deus materiam creet, non est necesse, ut prius sit materia, quam destruat; ita nec, si ignis augmentum suum creet, & homo augmentum suæ carnis, erit necesse, quod præcesserint pabulum, & alimentum, quæ destruant, ut augmentum suum creent.

IX. Probat 2°, per transsubstantiationem totius substantiæ corrupti, manente quantitate sub aliis accidentibus, in totam substantiam geniti: verum hæc probatio mihi difficilior est præcedente: quia, præterquam quod incurrat totam difficultatem, quæ contra illam à nobis est adducta, supponere debet accidens posse naturaliter existere sine proprio subiecto (ut patet,) quo dato, non est accidens, sed substantia; quia ad summum substantia, & nequidem omnis, potest naturaliter existere sine proprio subiecto, aut migrare de subiecto in subiectum: unde tollit omne accidens, contra lumen naturæ. Quare aliter

x. Probo Resolut. si dicatur mundus fuisse ab initio simul cum tota substantia compositorum naturalium creatus, & Corpora omnia Naturalia esse substantias simplices ejusdem speciei solo accidentium aggregato differentes, & consequenter generationem ac corruptionem non esse nisi transitum de non esse istius aggregati in tali substantia, ad esse hujus in illa, ita ut anima hominis v.g. (de qua potior difficultas) nihil sit præter bene ordinatum accidentium nobilium aggregatum, & generatio hominis productio illius aggregati ex præjacente dicta substantia simplici completa (& sic de aliis), non facile convinci poterit dari materiam primam; sed sistendo in solis luminis naturæ nudæ Principiis id dici potest, ergo, &c. probatur minor solutione argumentorum.

XI. Nec difficultatem facit, quod illa substantia simplex & completa (ut pote unius speciei in omnibus, non secus ac in communi sententia materia prima) non potius exigeret hæc, quam alia accidentia, videamus tamen ignem ad pristinum calorem, aquam ad pristinum frigus post amissionem, se reducere, cujus non potest esse causa aliud simile agens, cum sæpe absit, sed debeat esse pars aliqua substantialis ipsius, quæ vocetur forma substantialis: nam facile Respondetur, ignem in vacuo, non se reduciturum ad calorem pristinum, & idem est de aqua; ac proinde jam in pleno ignem, aquam, &c.

non nisi reduci ad pristinum statum per agentia circumstantia similis qualitatis productiva. Tamen

XII. Objicies 1°, Adversariorum Achillem; mutationes & alterationes, quas indices cernimus, in quibus necessarium est, ut maneat commune aliquod subiectum substantiale, quod mutetur, & transeat de non esse tali ad esse tale, convincunt dari materiam primam, sive primum subiectum substantiale, ergo, &c.

XIII. Confirmatur, cum corpora sanctorum comburuntur, & in ignem ac cineres convertuntur, aliquid ex ipsis remanet, quod merito Ecclesia veneratur & colit, ergo, &c.

XIV. Responderet aliquis 1° cum Gomezio (quem nonnulli medici sequuntur) id, quod remanet, esse quatuor elementa secundum substantiam, sic nempe, ut mutationes illæ non sint, nisi secundum elementorum accidentia.

XV. Sed contra est, quod elementa non maneat formaliter in mixto, ut dicturi sumus in fine Librorum de generatione; & reverâ, quis evidenti experientia non repugnabit, si dicat in marmore per densissimum gelu frigidissimo esse formam ignis, calorem, &c. & non sentiri? vel etiam in pulvere tormentario esse formam ignis, & calorem, & tamen non accendi? Addunt alii, elementa in invicem quoad substantiam converti, sed si in sola ratione sistatur, non puto efficaciter probandum; idque ipsum est, quod negat Gomezius.

XVI. Responderet alius 2°, ex opposito; omnem mutationem illam esse transsubstantiationem, remanentibus tantum nonnullis accidentibus.

Sed contra, id longè absurdius est, quam id, quod statim responsum est; quia naturaliter migrare non possunt accidentia illa de subiecto in subiectum, nec transsubstantiando annihilare terminum à quo, & terminum ad quem creare, quorum utrumque fieret. Quare aliter

XVII. Resp. negando assumptum, quia ad illas mutationes verificandas satis est, si subsit substantia simplex completa, ut in Resolutione dictum est.

Ad Consumationem autem

XVIII. Respondeo similiter illam substantiam remanere, à nobis venerari & coli in sanctorum reliquiis: neque etiam huic substantiæ repugnant diversa nomina, quibus materia ab antiquioribus soluit appellari, quæ recenset & bene interpretatur P. Comptonus Physic. Disp. 3^a. Sect. 2^a. inquit, materia ergo subinde vocatur *Chaos & tenebræ*, quod numquam cernatur, nec appareat: aliquando *umbræ & nihil*, quod scilicet tam tenuis sit entitatis, ut cum non entibus potius, quam entibus affinitatem habere videatur: nonnunquam *Luna*, ob formarum, quas per intervalla mutat, varietatem, quodq; alienâ quasi luce ac fulgore splendet: nunc *hylæ*; nunc *mater & nature nutritrix*, quod res scilicet prope omnes ex se gignat, ac procreet: nunc è contra *No-verca* vocatur, *adultera & venefica*, quod, quas in se recipit formas, atque ad tempus fovet, repente, fraudulenter quasi, enecat ac interimat. Quomodo suo quisque arbitrato novum ei nomen appingit. Plato enim inter alia, quæ ipsi tribuit nomina, eam *Divinitatis* vocat *dissimilitudinem*, quod à Deo ente omnium perfectissimo, ens omnium prope imperfectissimum longissimè distet; quâ etiam de causâ eam appellavit *non ens*: & tandem nuncupat *magnum & parvum*; *magnum*, quod omnia in se recipere, & quasi complecti, possit; *parvum*, quod,

Iro

Iro pauperior, ex se nihil habeat, omnemque, quem habet ornatum, aliunde emendicet, quæ proinde si in sua specie & forma cerni posset, non minorem moveret risum, quam olim *cornicula furtivis nudata coloribus*. Hæc sunt argumenta, quæ apud alios reperio: nihilominus tamè occurrit mihi alia ratio, qua sententiam communem propugnem. Quare, sit

RESOLUTIO IV.

XIX. **D**ico 4°, etiam sistendo in luminis naturæ nudæ Principiis, efficaciter probari potest de facto dari materiam primam. Ita ferè omnes, tam Antiquiores post Pythagoram, qui 1° videtur materiæ & formæ substantialis inter se distinctionem observasse, ut notat D. Caramuel loco Resolut. 3^a, cit. quam Recentiores.

XX. Prob. quia sicut per te sistendo in luminis naturæ nudæ Principiis efficaciter probari non potest de facto dari materiam primam, ita etiam in istdem sistendo efficaciter probari non potest, accidentia materialia, quæ de facto dantur, non esse formas substantiales, etiam totales, (præsertim cum plures, ut infra docebimus, possint naturaliter simul in eadè materia consistere) ac proinde sistendo in Principiis istius luminis naturæ nudæ, ut minus, dubium est, an illa sint formæ substantiales totales, quæ materiam primam de facto præsupponant; an accidentia, quæ per te Resolutione 3^a materiam primam de facto non præsupponant, sed corpus simplex: at qui in dubiis iudicium commune est præferendum privato, nisi quidpiam aliunde obstet; sicut in dubiis bonum commune est præferendum bono privato, &c. ergo, sistendo in Principiis istis, materia prima de facto datur: probatur consequentia, quia nostra ratio in illis sistit, & iudicium commune est, quòd de facto datur.

DUBIUM II.

An Materia prima sit subjectum sustentationis & informationis positivè primum.

Antè Resolutionem
XXI. **S**uppono 1°, ly *primum* posse dupliciter accipi: positivè scilicet, ita ut non admittat coæquale & æquè primū; & negativè, ita ut prius quidè nō admittat, coæquale tamen & æquè 1um patiatur.

XXII. **S**uppono 2°, dubium procedere ex hypothefi, quòd materia prima sit basis & fundamentum cæterorum in composito substantiali, quòd examinabitur infra. Disp. 4^a.

XXIII. **S**uppono 3°, subjectum esse multiplex, sustentationis & inhætionis, &c. Subjectum sustentationis generaliter est subjectum eductionis formæ, sive substantialis, sive accidentalis; & dependentiæ illius à subjecto in primo esse & conservari, specialiter verò, & ut opponitur subjecto inhætionis, informationis & adhætionis, est subjectum formæ substantialis eductæ & ex se dependentis in primo esse, & conservari ab illo tamquam subjecto.

XXIV. Subjectum inhætionis generaliter rectè confunditur cum subjecto sustentationis generaliter; quia sicut tam substantia, quam accidens hæret *ad*, sive *adheret* alteri tamquam subjecto adhætionis; ita tam forma substantialis, quam accidentalis hæret *in*, sive *inheret* alteri tamquam subjecto inhætionis: specialiter verò, ut opponitur subjecto sustentationis & informationis est subjectum formæ accidentalis eductæ, & dependentis in primo esse; & conservari ab illo tamquam subjecto.

XXV. Subjectum informationis generaliter est omne illud, quod ab alio denominationem aliquam accipit: specialiter verò, & ut opponitur subjecto sustentationis, inhætionis, &c. est illud, quod denominationem accipit à forma ex se non educta, nec à se in primo esse, aut conservari per se à subjecto dependente.

XXVI. Subjectum verò adhætionis generaliter est omne illud, cui alterum unitur sive per modum formæ, sive per modum termini intrinseci; quia tam illa, quam hic hæret *ad*, ut ita im vidimus. Specialiter verò, & ut opponitur subjectis illis, sustentationis, inhætionis, informationis, &c. est illud, quod unitur alteri, & non per modum subjecti sustentationis, inhætionis, & informationis illius specialiter sumpti, sed sic, ut ab unione quidem cum illo separari possit, sed illud alterum ab hoc, utpote termino intrinseco illius, separari non possit. Res tota explicatur in unione Hypostatica respectu Verbi, in eductione respectu formæ, & cuiusvis actionis respectu effectus. Unione enim illius subjectum adhætionis, uti & terminus intrinsecus, est Verbum, quod non est subjectum sustentationis, inhætionis, aut informationis illius, ut supra vidimus; potest tamen ab ipso separari, ipsa autem à Verbo neutiquam. His suppositis ad dubium (quod mihi difficilius, quam ut, vel sine examine, cum omnibus ferè, illud affirmativè resolvam, vel examen illius superfluum cum illis reputem, eò quòd id esse de essentia materiæ male videntur) sit

RESOLUTIO I.

XXVII. **D**ico 1°, materia non est subjectum adhætionis positivè primum omnium formarum, quibus adhæret. Probat, quia non est prior creatione respectu cuius est adhætionis subjectum, ex præmissis supposito secundo, ergo, &c.

RESOLUTIO II.

XXVIII. **D**ico 2°, Materia prima (si substantia Basis non sit, de quo Disp. 4^a) est subjectum sustentationis positivè primum earum formarum quæ speciali sustentatione, juxta dicta supposito 1°, sustentantur.

Probat 1°, ex definitione illius ab Aristotele supra allata, quæ ut minimum convincit materiam primam esse subjectum sustentationis dictarum formarum positivè primum, ergo, &c.

XXIX. Probat 2°, ratione, unum datur subjectum sustentationis positivè primum; ut constat, tum ex eo, quòd subjectum sustentationis & forma sustentata non possint esse simul naturà, tum quia sequeretur alioqui processus in infinitum; nam in generatione illud subjectum præsupponeret aliud, & illud aliud, & sic in infinitum; sed suppositis Principiis fidei, & rationibus ex illa deductis, illud non est forma sive entitas formæ; ergo materia prima. Probat 3°, quia subjectum primum creatur, & est ingenerabile & incorruptibile, alioqui primum nō esset, sed aliud præsupponeret, ex quo præjacente fieret, & quo remanente desineret; item subjectum primum transit de composito in compositum, non secus ac illa substantia simplex & completa, de qua Dub. 1° Res. 3^a, siquidè est subjectum generationis ut mutationis; sed hæc formæ non conveniunt, quia forma ignis generatur ex ligno, & est corruptibilis, nec migrat de composito in compositum; quis enim experitur manere formam, aut accidentia ignis, quamdiu manent cineres? & sic de aliis, ergo, &c.